

ישיבה "ז"

של רעות חוקה. חוק ומשפט

יום ד', א' באב תש"ט - 27.7.49

תל

הישיבה נפתחה ב-8.50.

השתתפו: נ. ניר, היו"ר

ע. אסף

י. בדר

ח. בן-אשר

י. בר-יהודה

ד. בר-רב-האי

א. ג' רג' ורה

י. הררי

ז. ורהפטיג

ע. ז' בוטינסקי (במקום מ. בגין)

ק. כהנא

ש. כ"ץ

מ.ד. לוינשטיין

י. לם

גב' ע. מימון

י. קוסוי

י. קליבנוב

ח. רובין

א. תבורי

שר המשפטים פ. רוזנבליט

היועץ המשפטי י. שפירא (באחור)

ח. וילקנפלד - משרד המשפטים

ד"ר קוצינגר - משרד המשפטים

מ. פיאמנסה - מתרגם לערבית.

ר.ל.

היו"ר נ. ניר:

לאינפורמציה של הועדה: קבלתי תזכיר

מהסתדרות בעלי-הבתים והעברתיו לכל חברי

הועדה. קבלתי מכתב גם ממרכז הארצי של ארגוני הקבלנים והבונים בישראל, ובו כתוב: "בקשר עם הדיונים המתנהלים בוועדתכם בענין הצעת החוק ל"תפיסת נכסים", הננו מבקשים לאפשר למשלחת לנו להופיע בפני ועדתכם כדי להצות על עמדת חוגי הבניה הפרטית כלפי הצעת החוק הנ"ל, ולהביא לפניכם את ההסבר המעשי לתעצומותינו." היות ובחוק תפיסת נכסים מטפלת ועדת המשנה, החלטנו להזמין את המשלחת לשיבת ועדת המשנה ולשמוע מה שברצונם להגיד.

בתיקכם תמצאו את הסטנוגרמה מדברי

ראש הממשלה בשאלת החוקה. פניתי אליו בבקשה לחקן את דבריו אצטא והודיע לי כי אין לו זמן. לידיעתכם כי הדברים אינם מתוקנים ע"י ראש הממשלה. (י. לם: אולי אפשר לסדר שנקבל את פפרוטוקולים משיבות הועדה בדרך כלל?) נשתדל להעביר את הפרוטוקולים בענין החוקה.

כאשר דנו על נסיעת הנשיא, החלטנו

להעביר אמןסח את השאלה בדבר מצבו של הנשיא בפועל, אם הוא יכול למלא את הפונקציה שלו בחור יו"ר הכנסת וכו'. קבלתי תשובה מיו"ר ועדת הכנסת, האומרת כי "ועדת הכנסת החליטה לא לדון בבעיה זאת עד שלא תהיה בפניה הצעה מלאה ומקיפה להסדר מתמיד של ממלא מקום נשיא המדינה בזמן היעדר או אי-אפשרותו למלא תפקידו. ועדת הכנסת ממליצה בפני ועדת חוקה, חוק ומשפט שחגש במהרה לטפל בחוק קבוע זה". כיון ששר המשפטים מוכן להכנס לכנסת חוק כזה בקרוב, נטפל בו כאשר יובא.

י. בדר:

בחוק נסיעת הנשיא ישנה שגיאה: העבירו

ליו"ר הכנסת רק את הסמכות הנובעת

מחוק המעבר, לפי מכונות אלה אין לו אפשרות למנות את מבקר המדינה.

רל.

דיון כללי על חוק הגנה ובטחון (המשך).

י. בדר:

החוק אשר אנחנו מדברים עליו הוא

מיוחד במינו. אדם שלחם שנים רבים

נגד שיטה של שיעבוד איזה שהוא, והתחיל את המלחמה הזאת לפני לכל זמנות
20 שנה, לא יכול לקבל את הצעת החוק הזאת. כולנו חשבנו כי מדינתנו
תהיה דמוקרטית עד מאוד. המציאות דורשת לפעמים ויתורים ידועים
מן הדמוקרטיה האידיאלית, אך יש לי רושם כי ההצעה הזאת דורשת ויתורים
יותר מדי גדולים. בספר אנגלי אחד קראתי על השאלה מה מידת הצורך
בפרלמנט למדינה. פקיד אנגלי אמר: הרי במדינה הבריטית שולטים למעשה
הפקידים, ה"סיביל סרוויס", לשם מה דרושים השרים? - השרים דרושים
לנו כי הם האמצעי האחד אשר יכול לעזור לנו לדעת עד איזה גבול
אנחנו יכולים ללכת מבלי להרגיז את הקהל למעלה מהמידה. שאלו אותו:
באיזה אופן ידעו השרים מה הוא הגבול? והוא ענה: השרים יודעים
זאת מפי חברי הפרלמנט.

אני חושב כי על כולנו להבהיר לממשלה

כי ההצעה הזאת עוברת את הגבול. במדינה צעירה כמדינתנו, אין לאנשים
הממלאים חובותיהם רגש מעמדי מיוחד. הפקיד וגם קצין המשטרה חדשים
בתפקידם, ויש בהם עוד הד פסיכולוגי מן הזמנים אשר עוד לא היה פקיד
או שוטר. כי איננו מבינים את האמת הרבה - אולי הרבה יותר רבה מאשר
בוונת המחבר - בדבריו של מארכס: המקום בחברה, הוא המחליט על
מחשבות האיש ושיטת מחשבותיו. קחו עו"ד ועשו אותו למפקד משטרה, -
הוא יהיה במושך שנה לשוטר ככל השוטרים בכל העולם. האנשים אשר יטפלו
בביצוע החוק הזה לא יהיו כשר המשפטים (לא היה זה אסון אילו הוא,
באופן אישי, היה מבצע את החוק הזה), ואפילו לא כראש הממשלה העומד
בראש הממשלה הזאת, למרות זה שיש לו נטיה די גדולה ליד חזקה. האנשים

ועדת חוקה, חוק ומשפט

27.7.49

חוק הגנת ובטחון

י. בדר

רל.

האלה יהיו פקידים ושוטרים, שוטרים צבאיים וקצינים. בהזדמנות שדנו על חוק עבירות הנועה ועמדה בפנינו השאלה על הענשת קצינים, התפלאתי באיזה קצב גדלה בקרב קציני הצבא שלנו הרוח של קסטה. מתוך הנסיון הרב שיש לי בשרות צבאי, לא ראיתי רוח של קצתה יותר חי מאשר אצלנו, גם לא אצל קציני הצבא הבריטי, האוסטרי, הפולני או הצרפתי.

חוק כזה, הנותן למעשה לצבא ולפקידים סמכויות בלתי מוגבלות על חיי האזרח, מקום מגוריו, והופשו, דורש דאגה רצינית. אני מודה "ואני מוכן לחזור על דברי אלה במליאת הכנסת - כי ההצעה הזאת היא אהגה בכיוונים רבים הרבה יותר דמוקרטית מאשר התקנות שעת-חירום הבריטיות. יש כמובן גם שינויים לרעה, אך אני חושב כי הממשלה לא תתעקש בנקודתן אלה. אני מתכוון למשל לסגירת הדרך לביה"ד העליון. אני בטוח כי אם נעמוד ול כך הממשלה תסכים לשינוי החוק. עובדה כי הפרק על בחידין צבאיים נעלם; עובדה כי לוועדות הערעורים או הבירורים שהיינה סמכויות קצת יותר חזות מאשר היו לשופט בי"ד על נו. (שב המשפטים; אני באמת אינני מבין לגמרי, אלה סמכויות לגמרי אחרות). אני מוכן לחזור מן המלה "קצת". החוק הזה הוא בודאי בכיוון זה או אחר חוק יותר טוב. אך אי-אפשר לסתור עובדה זאת: זאת אותה שיטה; אותו חוק במהדורה שניה. כל האמצעים הם אותם האמצעים, כל הגישה היא אותה גישה, אין כל הבדל יסודי. לו היו דורשים מפקיד אנגלי בישראל לכתוב חוק יותר דמוקרטי מאשר תקנות-שעת-חירום, היה בודאי מחוקק את החוק הזה.

ועוד דבר: אם מישהו יקח את תקנות-שעת-חירום מ-1937, לפני השכלולים הרבים אשר נעשו במשך שנים רבות, הרי גם הוא לא היה כל כך חריף. תקנות-שעת-חירום מ-1937 היו די צנועות. אני בטוח שאם אנחנו נתחיל בדרך זאת, נגיע לאותה שיטה.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. בדר

רל.

(י. ברייהוזה: יעלו עליהם בקצב).

אני מציע להחזיר את ההצעה לממשלה,

ואני מסכים לכל צורה של החלטה. אני מסכים שנחליט כי אנחנו מבקשים

ממשרד המשפטים להוסיף לנו הצעת-משנה, הצעה מקבילה. אך לא היה

כל ערך להצעתי זאת לולא הייתי אומר גם מה הם הכיוונים אשר לפיהם

צריך החוק הזה ללכת:

קודם כל אני נגד חוק כולל. אינני

רואה כל סיבה לריכוז כל האמצעים האלה בחוק אחד. בחוק זה ישנם בעצם

חמישה אמצעים: אמצעי שצוון הוא פגיעה בחופש הפרט, או הגבלת חופש-הפרט.

אמצעי שני הוא גירושין, והוא מיוחד במינו. אל תשכחו כי ברוסיה

הסובייטית המוות היה העונש החמור ביותר, והעונש השני היה גירוש.

(ת. רובין: עונש המוות בוטל בברית המועצות). גירוש מן המולדת הוא

עונש חמור מאוד, אשר לא עולה על כל עונש אחר חוץ ממות. אני חושב

כי האמצעי הזה הרבה יותר חמור מפגיעה בחופש הפרט. האמצעי השלישי

הם אמצעי הלחץ ההמוני אשר ניתנו לידי קצין הבטחון. האמצעי הרביעי

היא הצנזורה על העתונות. האמצעי החמישי היא הצנזורה על הקורוספונדנציה.

הבריטים אמנם יצרו בארץ שיטה משונה מאוד: בגלל הדמיון במלים "צנזורה

על מכתבים" ו"צנזורה על עתונות", מסרו את שני הדברים לידי פקיד אחד,

וגם כתבו פרק אחד על שני הדברים האלה בתקנות-שעת-חירום. לשני הדברים

האלה יש אופי שונה לגמרי. רק המלה "צנזורה" היא המקשרת אותם. הייתי

מיעץ - אם מותר לי להשתמש במלה הזאת - כי הדינים על הצנזורה של

העתונות יועברו לחוק העתונות. אינני יכול להרבות מלים על צורת הצנזורה,

אך אני חושב כי הצורה הנכונה היא קודם כל להגביל את הצנזורה רק לעניני

הצבא, לכל הענינים אשר צריך לשמור על סודיותם בגלל בטחון המדינה. לא

נסכים לכל צנזורה מטעמים פוליטיים איזה שהם. (שר המשפטים: בחוק העתונות

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנת ובטחון
י. בדר

רל.

אין צנזורה פרבנטיבית). לדעתי דינים על שמירת סודות צבאיים צריכים להכנס לחוק העתונות, בתור תוספת, בתור שינוי או חיקון. (שר המשפטים: בזמנים כתיקונים או בשעת חירום?) בשעת חירום, לעניני הצנזורה הצבאית והצנזורה ומוגדרת למען שמירת הסוד הצבאי, דרושה לדעתי הגדרה מיוחדת של שעת-חירום, הרבה יותר רחבה. אני מסכים כי לצרכי שמירה על הסוד הצבאי ניצור הגדרה הרבה יותר רחבה של שעת-החירום, מאשר ההגדרה לצרכי מאסרים אדמיניסטרטיביים. אני חושב כי יש הגיון בדבר הזה.

אני חושב כי יש למסור את הפיקוח על הצנזורה הצבאית לידי העתונות **אצאאא** עצמה. יש תקדימים לדבר הזה. אפילו בא"י היה זמן שהצנזורה הצבאית עבדה בקשר די קרוב עם העתונאים. צריך ליצור ועד אשר בו ישבו גם נציגי הממשלה, גם נציגי הצבא וגם נציגי העתונות, והוא יהיה המוסד העליון על הצנזורה הצבאית. מחוץ לפיקוח הזה על העתונות ברור שאריך להיות גם פיקוח - לא צנזורה מוקדמת - ופיקוח חריף, בכל המקרים אשר התוכן בעתון עובר על חוק הפלילי. אבל פיקוח זה צריך להימטר בשלב ראשון לידי התובע הכללי, ובשלב שני, בחור אינסטנציה מחליטה - לידי בית-המשפט. בקוים אלה אפשר ליצור שיטת-צנזורה אשר תהיה גם צודקת וגם מספיקה מנקודת-מבט של צרכי המדינה, ותתן גם דרקטיבה מלאה כי לא ישמשו בצנזורה כצנזורה פוליטית, כצנזורה על ביקורת. כדאי לדעתי, כי כל הדינים האלה לא יתרכזו בחוק אחד, לא רק מפני שדרושה הגדרה אחת של שעת-חירום, אלא גם מפני שאסור לממשלה ליצור רושם כזה, ולהציע חוקים היוצרים בהלה, החנגדות **האשאאא** וחשדים.

אשר לצנזורה של הקורוספונדנציה. במקרה זה הייתי מסכים להגדרת שעת חירום כמעט לא פחות רחבה מאשר בנוגע לצנזורה לשמירת הסוד הצבאי, כי המטרה היא כמעט אותה. אך גם כאן ישנם דברים אשר

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנתו ובטחון
י. בר

רל.

אשר אינני יודע את טעמם. סוף כל סוף התרגלתי בא"י לצנזורה של קורוספונדנציה. אני נמצא בארץ חמש שנים, ובלי הפסקה אני נמצא תחת צנזורה של קורוספונדנציה. התרגלתי כבר. אני מודה כי במשך החדשים האחרונים אינני רואה זאת, במידה מדוע מפני שלמדתי לא לקבל מכתבים. (י. בריהודה) כי עושים את המלאכה יותר נקי). אני מבין, אם שולחים מכתבים לחו"ל קיימת סכנה כי יעבירו איזה שהוא סוד צבאי. אינני מבין מה הסכנה אם מכתב בא אלי מחו"ל. השולח יכול לגלות לי כוונת צבאי של חו"ל, אך איננו יכול להוסיף כל ידיעה לאויב. (י. קוסובי: נדמה לי כי בעתונות שלכם נחפרסמו מכתבים פרטיים לגמרי, אשר מישאו הוא אותם בדואר ופרסם אותם). (י. בריהודה: כל זמן שלא תהיה עתונאי אמריקני לא ירשו לך לפרסם סודות צבאיים). לדעתי צריך להגביל צנזורה של קורוספונדנציה לגבולות ההכרחיים ביותר. אני יכול להתערב אתכם כי אוכל להעביר כל ידיעה לחו"ל, אם ארצה, למרות הצנזורה. הצנזורה היא רק נגד אזרחים אשר אין להם סודות צבאיים, אך לא נגד מרגלים.

אני הושב כי מוכרח להיות ברור

שאינ לגרש מן הארץ תושב קבוע אשר בא להשתכן בה. אין כל סיבה לקואליציה לא להסכים להגדרה זאת. (י. לם: תושב קבוע זאת הגדרה מסוימת, אולי צריך לאמר: תושב אשר עוד לא היה לו הזדמנות לקבל אזרחות). אני צריך לאמר בהזדמנות זאת כי אין שוב תושב שהוא אזרח אצטאצטאצטא ישראל, כי אין חוק אזרחות. מדוע להשתמש בחוקים ואפילו בהצעות חוקים, במושגים אשר אין להם כל ערך מציאותי? כאשר קראתי את הצעת החוק הראשונה, היוצאת מן הכלל לטובת האזרחים, לא ידעתי אם זאת שגיאה או אצאץ נסיון לרמות אותנו. אני מקבל באמונה רבה שזאת שגיאה. אך כל זמן שלא יהיו לנו אזרחים אל נכתוב חוקים על אזרחים. (י. לם: חוק האזרחות לא בוטל). מדוע לא בוטל חוק האזרחות - זה ברור מאוד.

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט

27.7.49

חוק הגנה ובטחון

י. בדר

כדי לגרש אנשים אשר אינם חושבי הארץ, אין צורך בחוק הזה. הרי זאת זכות כל ארץ וארץ לגרש מתוכה זרים. אין זכות לאחד לבוא לאיזה שהיא מהינה בעולם, אשר איננו חושב או אזרח שלה. הרי זה דין לפי חוק בינלאומי, כי כל ארץ שבעולם יכולה לגרש זרים. על זאת, אני חושב כי אין ויכוח. (י. בריהודה: דבר זה יכול להיות גם לא בשעת-חירום?) כמובן,

זאת היא זכות בלתי מוגבלת. לשם מה, אם כן, הדין הזה בחוק הזה? הוא מוסיף אש, מוסיף רעש וגעש. למה לנו זאת? אני נגד כל דין כזה. דבר רביעי: הדינים נגד הכלל,

עא"ר בעיר, איסור אטימות וכו' וכו'. אח כל הדברים האלה אני מציע להעביר לחוק איזורי בטחון. הרי ברור לכל אחד מאתנו כי חוק איזורי הבטחון שומר במידה רבה על אותם צרכים אשר החוק הזה רוצה לשמור עליהם. באיזורי בטחון קיימת אפשרות לעשות כמעט את כל הצעדים אשר החוק הזה נותן כמכות לעשותם, גם בלי החוק הזה. יש אמנם יוצאים מן הכלל בחוק איזורי הבטחון: כמה ערים מועטות. אני מציע לפי המסורת שלנו - אמנם אינני בקי במסורת - שאנחנו ניצור לדמוקרטיה ערי-מקלט. במדינת ישראל לפני זמן רב היו ערים כאלה בשביל פושעים. ניצור כמה ערים כאלה לדמוקרטיה. אפשר להסתפק בחוק הקיים. לשלטון יש סמכויות בחל-אביב גם בלי חוק. כאן בפער קבלו אנשים כמכות בלי חוק הגנה ובטחון; ויש אפשרות לפזר הפגנות בלי חוק הגנה ובטחון. הרי ישנם גם אמצעים רגילים אשר יכולים לשמש לשמירה על הסדר. כיון שהצעת החוק הזאת היא פרמננטית או חצי-פרמננטית, כדאי להסתפק לצרכים אלה בחוק איזורי הבטחון, וכשנגיע לחוק איזורי בטחון, אולי נמצא גם שם הגזמה יהירה. בודאי שישארו מקרים אשר בשבילם

יהיה דרוש חוק מסוג זה. בנוגע למקרים האלה, אני קודם כל מציע שנשתחרר מן הצניעות הבריטית. אל תקראו לחוק כזה, חוק הגנה ובטחון. נקרא לחוק

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. בדר

רל.

בלעמו האמיתי: חוק מצב מלחמה או חוק מצב צבאי, כי זאת האמת. אם נותנים
לשר הבטחון ולשלטונות הצבאיים סמכויות כאלה, זהו מצב צבאי. היו מקרים
בארץ שלמצב ידוע הבריטים קראו לחקנות-שעת-חירום, "מצב צבאי". אז הם
רעש בפרלמנט הבריטי, כי השם הזה אשר נוצר כדי להבהיל אותנו, היה
גם נגד המסורת של הצניעות הבריטית. וכחוצאה מזה הם השאירו את כל הפרק,
ורק נתנו לו שם חדש, נדמה לי שקראו לו "מצב בטחון". אם נקראו למצב
הזה בשמו האמיתי, הממשלה לא תמהר להכריז על מצב צבאי, אלא אם יהיה
צורך רציני בדבר. להכריז על מצב הגנה ובטחון זה דבר כל כך ספפטי,
עד אשר האנשים אשר יתרכזו במחנות ריכוז אולי יהיו גם שבעי-רצון
מזה. אם צריך לשמור על מצב צבאי בזמן ידוע באיזורים ידועים - החליט
הכנסת. הכנסת נתונה יותר לדעת הקהל. סוף כל סוף, אפילו באצטנו יש
צורך לפעמים להיבחר מחדש, לכן צריך לתת את הסמכות הזאת בידי הכנסת.
היה ויכוח סוער מאוד: מה יהיה אם אפשר יהיה לקרוא לכנסת?
אני מסכים שתנתן גם לממשלה סמכות להכריז על מצב צבאי באיזור ידוע
לזמן מוגבל מאוד, ל-14 ימים. אולי יהיה מי שיאמר - לתודש. אך
במשך זמן מוגבל על הממשלה לקבל מן הכנסת החלטה על מצב צבאי לזמן ארוך.
אם הבעיה היא בעיה טכנית, בעיה של זמן - זאת היא הפשרה הצודקת. אם
הבעיה היא כי הממשלה אינה רוצה בהשפעת הכנסת על ענין זה - אני מצטער.
אם הבעיה היא שהכנסת אאאאא מעדיפה לא לקבל על עצמה אחריות להכרזת
מצב צבאי - אני מצטער עוד יותר.

בנוגע למאסרים עצמם, אני חושב כי

השיטה הבריטית אשר לפיה אסרו אנשים מפני שהיה צורך בכך מסיבות מסוימות,
היתה יותר צודקת מאשר השיטה לפיה יאסרו אנשים מפני שהם עלולים לעשות
דבר מה, או שהם באמת פושעים, אך אין הוכחות נגדם. אני חושב כי למכת-
המעצר אסור להוסיף מכת-עלבון. כל איש היושב במעצר הוא חף-מפשע.
כאשר אנשים הולכים לחזית, כאשר מחרימים אצל אנשים רכוש ומפקיעים דירות,

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. בדר

ר.ל.

כאשר כל אחד סובל בשביל בטחון המדינה, אדלי יש הצדקה ידועה בכך שאזרח יסבול לטובה בטחון המדינה, כי יותר טוב שישובו שלושה חפים-מפשע ואחד אשם, מאשר האשם יסתובב בחוצות. אך צריך להתיחס אליהם כאילו הם חפים-מפשע, למרות העובדה שהם יושבים במעצר. הגישה הזאת דורשת כי לכל מי שיושב במעצר ינחנו פיצויים, אותם הפיצויים אשר מקבל אדם שמפקיעים את דירחו, או רכושו. לפי השיטה הקיימת, אם מפקיעים את רכושו של אדם, משלמים לו פיצויים; אם מפקיעים את חופש-האדם - לא משלמים לא פיצויים. אני חושב כי זאת שיטה כל כך קפיטליסטית, שידידנו קוסוי הפעם יסכים אתי. עלי להוסיף כי מה שאמרתי איננו דבר מקורי. אפילו הבריטים היו נוטים לשלם פיצויים לאלה שישובו במעצר. הדבר הזה היה מוגבל, מסיבות ידועות, לכת אשר קראו לה "אינטרטיים", שישבה במחנה ג' בלטרון. (יהודים לא היו ביניהם). הייתי צפרם כאשר הבריטים והאמריקנים לקחו המוני אנשים למחנות הסגר בתור חשונים, ושלמו 90 ~~סחמאן~~ לכל איש בעד ישיבתו במאסר. אך עלי לאמר שישנם מקרים אשר המנגנון הממשלתי דואג יותר לכספי המדינה מאשר לחופש-הפרט. אני הייתי הופשי גם בלטרון, גם בסיביר, וגם בירושלים. אך אני יודע כי לא כל אחד יכול להיות חופשי כאשר עליו לפחד. חשבו על תאנשים אשר אין להם אומץ-לב כזה. אין זה נכון שאדם מוכרח לקנות את חופש-חירו בסכנה, נתן חופש גם לאנשים אשר הם פחדנים! י. קוסוי: אם אחה מפחד, זה לא אומר לטובתך; כאשר אאא אני לא מפחד).

דרוש פיקוח בבית-המשפט על כל המעצרים

האלה, ולא פיקוח של ועדה ערעורים. אני בטוח כי גם שר המשפטים יודע שהיה יותר טוב לו הפיקוח על המעצרים האלה היה בידי בית-המשפט. ההצעה הזאת היא פשהה. יתכן כי לא היה בידי החלק המשפטי של הממשלה להצליח

רל

ועדת חוקה חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. בדר

לתח לעצורים את ההגנה המשפטית המלאה. עלינו להצליח לעשות זאת כאן. שלוש שופטים, זה לא פחות טוב מאשר שניים אחד ושני אנשים שאינם שופטים. שופטים קבועים אשר אינם מתמנים לתפקיד ידוע ע"י השלטונות, אלא מגיעם לתפקיד זה מתוך חלוקת העבודה בבתי המשפט, במוותים יותר בתפקידם מאשר השופטים בוועדות האלה. ודבר אחד אינני מביין: ל.י החוק יש שלוש ועדות, ועדה אחת אשר תעמוד ע"י הקצין המוסמך, ועדה שניה ליד קצין הבטחון, והשלישית - ליד הצנזור. הוקא בנוגע לוועדה השלישית - לפי ההצעה - לא יהיה שופט. קשה לדעת אם אני עלול לחשוב דבר מה, אך בוועדת הערעורים לענין זה יושב שופט. אפשר לדעת בקלות אם במאמר שלי ישנה איזה שהיא פגיעה או לא, כי זה כחוב שחור על-גבי לבן. שום שומר לא יכול לאמר כי יש לו ידיעה סודית שמה שכתב ד"ר בדר במאמרו, עלול... ודוקא במקרה זה - אין שופטים בוועדה. המסקנה שלי ברורה. יתכן כי היא בלתי צודקת - אך אם כך, אני מצטער על נוסח ההצעה אשר גורם לאי-הבנה כזאת.

ועוד בענין העצורים: דרוש פיקוח

אמיתי של בתי המשפט. אני חושב כי דעת כולנו נגד ההצעה שכל שומר החושב שעלול להינחן צו-מאסר נגד מישהו, יכול להושיבו במעצר ליומים או ל-7 ימים. (י. הררי: שופט יתן פקודת מאסר לשבוע מבלי להסמל). אז רע מאוד אם כאלה השופטים שלנו.

אמר לי ידידנו מר קו סוי: הרי אתם

תשמחו אם על כדך הוק הזה ילכו הקומוניסטים למחנות-הסגר. הוא אמר לי זאת בכנות רבה, כי הוא חשב שאני באמת אשמח (י. קוסוי: לא אמרתי לך). שיהיה ברור כי אני רואה סכנה חמורה ביותר במחשבות כאלה בכנס. כנראה שאנחנו עדין לא מכירים את רעהו. אינני רוצה לתח חשובה

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. בדר

אישית, למרות שאיש אשר היה יותר מעשר שנים פציפטיסטי, יכול לתח
חשובה אישית לכך. אך עלי לתח חשובה בשם התנועה אשר אני יושב בה:
אנחנו נילחם נגד מעצרים של קומוניסטים. (י. קוסובי: האם דברתי אהך
על מעצרים של קומוניסטים?) אמרת שאתה חושב כי אנחנו בעד זה; לא
אמרת שתעשו זאת. אנחנו לא נשמח לכך, נילחם נגד זה, נילחם נגד כל
צורה של שיעבוד. השתתפו במלחמה הזאת כל זמן שאתם בשלטון, כי כל
חוק הוא כמו חיה טורפת: הוא סוף כל סוף יתנפל על יוצח.

רל.

ח. רובין:

אתחיל בשאלה האם החוק הזה דרוש,

והאם לממשלה ישנם עוד אמצעים

לשעח חירום. האמצעי אשר ישנו בידי הממשלה הוא אמצעי די חשוב:

סעיף 9(ב) של פקודת סדרי השלטון והמשפט, אשר מקנה לממשלה זכות

להתקין תקנות-שעת-חירום. יכול להיות שהממשלה חוששת שמא יתעוררו -

כמו שהיה בעבר - חילוקי דעות בתוך הקואליציה, בשית הפעלת התקנות

האלה במצבים מיוחדים. אני מבין את החששות האלה, גם ראינו שהיה להם

יסוד בעבר. אך בשטח זה אפשר להבגיע את הממשלה: לפי סעיף 9 אפילו

שר אחד יכול להתקין תקנות-שעת-חירום. אם המדובר הוא על פעולה של

אויב פנימי, או - משהו מהנואמים הזכיר כאן - על הפטרדות, יש

בידי הממשלה מכשיר: האפשרות להתקין תקנות-שעת-חירום מבלי להזקק

למוסד פרלמנטארי. אם יגידו כי חברי מפא"י חוששים מפני הפרטנרים

שלהם בקואליציה, אשר פעם כבר לא היו בלב שלם עם פעולות מסוימות

והיה מומנט שגם אימו בהתפטרות, כי אז גם שר אחד רשאי להתקין

תקנות כאלה. מכל מקום, אינני חושב שמחפקיד ~~אמצע~~ הפרלמנט לשחרר את

הממשלה מן המתיחיות אשר יש בחוכה. (י. הררי: ובמקרה כזה אתה

מסכים לחקנות?) כל אחד מאחנו גם קצת דואג למדינה. כל בן-אדם נבון

לא יעלה על הדעת כי ממשלה חוקית, סימפטיית או בלתי-סימפטיית, (אני

חושב אותה לבטחי סימפטיית), אפשר לשלול ממנה את הזכות החוקית

להשתמש בסמכויות כדי להגן על המדינה מפני התמרדות בלתי-חוקית.

(י. הררי: הבעיה היא מה יוחר טוב: שאנחנו נחוקק או שהשר יחוקק).

(י. בריהודת: הבעיה היא: לכל החיים, או רק כאשר ידרש?) השאלה

היא אם החוק הזה דרוש. אם משהו טוען כי החוק דרוש לשעת התמרדות,

הרי לשעת התמרדות ישנם אמצעים יותר ~~אפקטיביים~~ מאשר חוק זה. כל

המחוקנת של החוק הזה אינה מכוונת להתמרדות, גם לא לגבי האויב

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנת וסמחון
ח. רובין

ר.ל.

החיצוני. החוק מכווין לגבי האויב הפנימי, לא במקרה של התמרדות. ואז המלה "אויב פנימי" מופיעה במרכאות כפולות.

המדינה חייבת להתגונן, והפרלמנט

חייב לתת לממשלה את הסמכויות הדרושות כדי לטפל בעניני ריגול גם בשעת שלום, לא רק בשעת מלחמה; ולשמור על סודות צבאיים לא רק בשעת חירום. מצד שני צריכים להיות בידי המדינה אמצעים לפעולות בשעת מלחמה ממש. היו הצעות להבחין בין שעת חירום ושעת-מלחמה, ולו היתה הבחנה, הייתי מבין כי גישת הממשלה אינה מכוונת נגד האויב הפנימי המדומה. אך גם דבר זה איננו. לו הממשלה היתה מתקינה - כמו שדבר זה קיים במדינות שונות - חוק מיוחד להגנה על הסוד הצבאי ונגד נכיונות ריגול, הייתי מתייחס לדבר זה באופן ענייני. אך אני פוסל את השיטה - שאנחנו יודעים אותה מדגמאות אחרות - של עירבוב מוחלט של תחומים, ואמתלא של הגנת המדינה מפני חוץ כדי לתת לה אמצעים אשר אפשר להשחמש בהם נגד אופוזיציה. (י. קוטוי: איך אפשר להשחמש בחוק נגד האופוזיציה?) (י. בר-יהודה: יש לך חברים שיסבירו זאת טוב ממנו). אני אחן לך דוגמאות.

החוק הזה מדבר על חופש הפרט. אני חושב כי הדיבור על חופש בחוק זה - כדי לא להשתמש בביטוי יותר חריף - הוא סחם מליצה. ובכלל, איני מבין את הצד המשפטי בדיבור זה, כי עדין אין מקום בחוק אשר בו מוגדר מה הוא חופש-הפרט. (י. בר-יהודה: חופש הפרט ללכת למאסר). (שר המשפטים: אחת צודק, אין הגדרה כזאת). כאן בולט הדבר, כי חוק זה אשר בא לפרש סעיף מיוחד בתוך חוקת המדינה, בא לפני חוקת המדינה, ומתקין את חופש הפרט. אינני יודע לשם מה צריכה הממשלה להכניס את חופש-הפרט, כאשר לא קיימת חוקת המדינה את חופש-הפרט וכאשר ראש הממשלה - אשר כפי ששמעתי יש לו קצת השפעה בתוך הממשלה -

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
ח. רובין

רל.

כלל לא מתכוון למחר בעיבוד החוקה. בענין זה, הייתי מציע לא לדבר על חופש הפרט, כאשר הוא לא יוחר מאשר קישוט מחוסר ערך ומחוסר תוכן לחוק הזה. (שר המשפטים: זאת למדת מ"הארץ", אך לא מן החוק הזה). אני מודה כי קראתי את המאמר ב"הארץ", והייתי מציע לכל המסובים כאן לקרוא אותו. אני חושב כי המאמר נכתב מתוך קריאה רצינית של החוק הזה.

חברי קו"ט י שאל אותי כיצד הממשלה

יכולה להשתמש בחוק הזה. אתן כמה דוגמאות, מבלי שאני מייחס לממשלה

מגמות אלה, כי לא חשבב לי איזה מגמות יש לממשלה, מחר אולי תהיה

ממשלה יותר גרועה, אם כי זאת די גרועה (גב' ע. מימון: כן, אם אתם

תהיו בה). מכל מקום אני לא חייב לדבר על מגמת הממשלה, אלא על השאלה

איזה יפוי-כוח ניתן לה. ואתן דוגמא פשוטה: נניח שמחר הקואליציה

מתפוררת. החזית הדתית עוזבת את הקואליציה, וגם הספרדים, וגם הפרוגרסיבים

אוזרים כוח ומחליטים לעזוב את הממשלה. הממשלה עומדת בפני סכנה ליפול

בכנסת, ויש כבר מי שהודיע כי הוא מגיש הצעה אי-אמון לממשלה. ביום ב',

כידוע, מתחילות ישיבות הכנסת. ביום ב' בבוקר, הקצין המוסמך לפי הפרק

הראשון של החוק, אוסר מספר מסוים של צירים. לפי החוק הדבר הזה מותר.

אך אני ממשיך לכת: קודם כל אוכל לשקת השעה ימים, שנים על-חשבון

השוטר-הצבאי האוסר אותי כי הוא איש החושד בי שקצין מוסמך יכול להוציא

נגדי צו-מאסר, וכעברר יומיים הקצין המוסמך יוכל לאשר את הפעולה

הזאת, ואז מושיבים אותי אָנָּה 9 ימים. על שבעת הימים הנוספים, נניח

שמוותרים. אך לשעה ימים אפשר לשבת בלי דין ודברים, בלי כל נימוקים -

וואנהנו יודעים כי נימוקים אפשר לתת מתוך טופס כתוב מראש. אך אני

ממשיך: יש לנו ועדה ערעורים. אינני יודע למה ועדת הערעורים אינה

יכולה להיאסר גם כן ע"י הפקיד המוסמך. (י. לם: זה ויכוח רציני...)

זה ויכוח רציני מאוד, כי הוא מוכיח קודם כל מה מידת הרשלנות בעיבוד

ועדת חוקה, חוק ומשפט

27.7.49

חוק הגנת הבטחון

ח. רובין

רל.

החוק הזה. (ז. נרדק: מה עם ועדת החסינות? האם יש דבר כזה?)

(י. קוסוב: מי שמעלה על דעתו דברים כאלה מצד הממשלה הזאת, סימן שהוא

מזלזל על דעתו מקרים כאלה). הפאטוס המוסרי שלך בענין זה איננו

עומד בפני האחריות המהות המודפסות כאן, בשמך.

ואני מוסיף: ישנן כאן ועדות ערעורים,

הישג חשוב. אנחנו למדנו, והממשלה הסבירה כך, כי היא מוסד הפועל

עפ"י אחריות קולקטיבית. בשבילי, בשטח זה אין כל הבדל אם שר הבטחון

או שר המשפטים ממנה את הקצין המוסמך - זאת ממשלה אחת. אם כי אני

יודע שוני בין מפלגות וממפרמנטים בממשלה, אך אין זה משנה מבחינה

פוליטית. זאת היא ממשלה אחת, אשר ממנה את הקצין המוסמך ואת קצין

הבטחון וגם את ועדות הערעורים. לא נאמר כי הועדה ממונה לתקופה

מסוימת. מזה מסתבר כי אפשר היום למנותה, לפזרה ולמנות אחרות. זאת

היא המסקנה העגיונית. כלומר: אם ועדה מסוימת מגלה עמדה יותר

ליבראלית, נניח שהיא משחררת יותר מדי או מבטלה פעולות מסוימת אשר

עשו קציני הבטחון - אין כל מניעה בפני הממשלה למנות ועדה אחרת במקום

אותה ועדה אשר גילחה מידה מופרזת של ליברליות, לפי דעת הממשלה.

גם זה מוכיח כי אותן הועדות, במתקונת שהוצעו, אין בהן ערבות מפפקת

להגנה על מישור.

אמנם ומי הם קציני הבטחון והקצין

המוסמך? בחוק איזורי הבטחון ובחוקים החרים דרושה דרגה מסוימת. כאן,

בחוק זה, קצין מוסמך יכול להיות בחור בן 18 אשר רק קבל את עלה-הזיית.

(י. ברייהודת: יכול להיות גם בלי עלה-זיית קצין-בטחון). אין בכלל

כל קריטריון מה צריך להיות. אינני בטוח שאיש לא ירצה להבטיח את

הקריאה שלו ע"י כך שיוכיה איזה מרץ, איזה יד אטאא חזקה וזרוע
נטויה יש לו בענינים מסוג זה.

נתחי כאן איזה צרור של פנינים, ואני

אמשיך בו: סעיף 12 מדבר על מעצר ע"י שוטר: "שוטר או שומר צבאי רשאי
לעצור כל אדם, אם יש לו יסוד לחשוב שקולל להינתן או מעצר נגד אותו אדם".
דבר כזה בכלל לא נשמע! אני מטייל ב-12 בלילה עם בתורתי ברחוב, בתקופת
האנגלים היו בודקים את התיקים כי שבו: אם משהו הולך ב-12 בלילה,
זה משהו קונספירטיבי. היום אפשר להיאסוף את הולכים ב-12 בלילה, כי
היום זה תקופת הירום... (גב' ע. מימון: האם אין מקרים שאריך לעצור,
האם לא עוברים שודדים?) אם יש שודדים "יש חוק פלילי, אשר אינני בא
לגרוע ממנו או להוסיף עליו. אני מדבר על החוק הזה.

סעיף 12(ג) מוסיף: "אדם שנעצר על

פי סעיף זה ישוחרר כעבור ארבעים ושמונה שעות משעת היעצרו, אם לא נתן
קצין מוסמך או מעצר נגדו לפני חום מועד זה." ז"א: יומיים מכל מקום
אוכל לשבת באומן חוקי, בלי כל תעודה בכתב, ואפילו סליחה לא צריך
לבקש, אפילו טעות לא היחה: אני עוררתי חשד, וזה לגמרי חוקי.
וישנט גם סעיפים אחרים. אי-אפשר,

למשל, לדעת מי הוא הקצין המוסמך. כתוב אמנם שהמינוי צריך להתפרסם
ב"רשומות", אך לא נאמר מתי המינוי צריך להתפרסם. לפי ויכוחים סביב
חוקים אחרים למדנו כי פירוש הדבר שהפרסום של המינוי יכול לבוא גם שנה
לאחר המינוי. לפי החמעה, אין הבטחה שתוקף המינוי יבוא לפחות אם פרסומו.
הקצין המוסמך יכול להתמנות, ולהתחיל לפעול מבלי שאיש ידע על כך.
אך יש תקנות חמורות יותר בשטח זה.

נקח למשל את אותו הדבר הכביר של עירוב מואלט בין מעצר ובין מעשים
פליליים. בצדק עצביע על כך מחבר המאמר ב"הארץ": הכלל הוא שאיש יכול
להיענש פעמיים על אותו מעשה, פעם בעוון פלילי ופעם לפי החוק הזה.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
ת. רובין

רל.

כדי לעורר את חשומת לבו של חבר קוסי, אחן דוגמא: אני מתאר לי שאני
אכתוב חוברת על גידול הלול, ואוכיח כי צריך לפתח את הלול בארץ. הממשלה
רואה בזה ענין ציבורי רציני. השעה היא שעת-הירום, ואני מוציא את
החוברת האומללה הזאת על גידול הלול והמלחמה נגד מחלות של חרנגולות.
(י. קוסי: כבר כתבת אותה, אתה כותב חוברת כזאת יום-יום. מה עושים לך?)
(י. ברוך-הורו: עדין אין חוק). קוסי, אתה חייב היית להקשיב. לו היית
מקשיב היית מבין כי אני אינני מייחס לממשלה כוונות אלה או אחרות. אך
החוק הזה מקנה לממשלה סמכויות אשר היא יכולה לנצלן בגודל לכל שכל
בריא. אני לוקח דוגמא זאת כדי להוכיח עד כמה אבסורדי הדבר הזה אשר
אתה מציע בשם הקואליציה הממשלתית. (י. קוסי: לו ישבת בפרלמנט של
חוסני זעים, היה תוכן לדברים האלה. אתה יושב בפרלמנט של עם ישראל!)
שום חשובה לא-אשאר חייב לך כאשר תפסיק אחי, ואענה לך גם על זאת:
יש כמה וכמה מגמות בארץ הזאת אשר הייתי רוצה לא לפרש אותן, בשטח
הצבאי. אם תמשיך בשאלותיך, לא אהיה חייב לך שום חשובה בשטח זה, החל
מן התקופה אשר חברי גלילי הופיע בפני ועדת שרים, עד היום הזה.
ואני אחזור לתרנגולות: ברוך-השם,
כבר כתבתי את החוברת הזאת על הלול. ופתע פתאום החוברת הזאת מעוררת
ענין רב. (אני מרגיע אתכם, זאת רק דוגמא היפותטית). החוברת הזאת
עוררה ענין רב אצל שר האספקה והקיצוב. והיועץ המשפטי אומר לו: בחוק
הגנה ובטחון יש סעיף 34 האומר: "אדם הטומד להדפיס או לפרסם תומר שיש
בו ענין ציבורי חייב להגישו תחילה לצנזור". החוברת הזאת היא תומר אשר
יש בו ענין ציבורי. אך היועץ המשפטי גמר לקרוא את החוק עד הסוף, וקרא
גם את סעיף 47(א) (אשר הייתי נותן לו כותרת אחרת: לא "עבירות ועונשין"
אלא "עבירות ועונשין בטימונות"): "אדם -- (1) העובר על הוראה מהוראות

ועדה חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
ח. רובין

רל.

חוק זה או על צו שניתן על פיו או על תנאי של רשיון או היתר שניתן על פיו; או - (2) המונע או מפריע את ביצועה של הוראה מהוראות חוק זה או של צוֹלֵך שניתן על פיו - דינו - מאסר עד שנה אחת או קנס עד תש מאות לירות או שני העונשים כאחד. " יגישו חביעה נגדי על שלא הגשתי חומר אשר יש בו ענין ציבורי, לצנזור. בזה עברתי על אחת מהוראות החוק וחייבתי את עצמי בעונש. אין כל הגדרה מה הוא חומר אשר יש בו ענין ציבורי; זה נתון לשיקול דעתו החופשי של השופט. אנחנו יודעים כי כל ענינים מסוג זה הם כמו סעיפי קאוטשוק: השופט הטוב ביותר, כאשר הוא צריך להגיד מה זאת הזנחה בהגשת חומר שיש בו ענין ציבורי, הרי זה בלי כל הגבלה. כל החלק הפלילי של החוק הזה הוא דבר משונה ביותר. אני חושב כי אחת מהנחות היסוד של הטלת עונשים פליליים היא שאם היו המישה סימני-היכר במעשה פלילי מסוים, והוא הסר היה - המעשה כבר איננו מעשה פלילי. כל אחד יודע את הדבר הזה. בחוק זה יש הוראות פליליות מסיטונות, בלי הגבלה ברורה מה הוא סימן-ההיכר של המעשה הפלילי. דבר זה בלתי אפשרי. זה משפט ברברי. זאת חזרה, להבדיל ולהבדיל ולהבדיל, לאחד הדברים אשר הכניס המשפט הנאצי, של משפט פלילי עפ"י פירוש אנלוגי, ולא עפ"י פירוש מצמצם. כי כאן ניתן מקום לפירוש של השופט, מה היא עביהה על אחת מהוראות החוק. האם סיבוב לקבל צו-מעצר על הוא עבירה על אחת מהוראות החוק? אני חושב שכן. כאשר הקצין נותן לי את הצו, ואני קורא אותו מתוך התענינות רבה (זה אמנם לא עוזר לי) אך זאת עבירה. (י. שפירא: איפוא זה כתוב? החוק הוא די גרוע בלי הטענה הזאת. למה לך להוסף מה שאין בו?).

יש בחוק זה עירבוב של ענינים אדמיניסטרטיביים

רטיביים ופליליים, ואי הגנת-הנאשם בקשר להאשמה פלילית עפ"י החוק הזה, כדי שלא יקבל עונש פלילי נוסף למעצר האדמיניסטרטיבי. נוסף לכל, אין

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנת ובטחון
ח. רובין

על הגדרות פליליות ברורות, אשר יאפשרו פרוצדורה פלילית רגילה. ועדות הערעורים הן ועדה בעלות חלוח מוחלטת בממשלה. הצנזורה היא ללא כל הגבלה.

ואם לסיים את המומנטים הביקורתיים,

הייתי נותן עצה למפלגות הקואליציה אשר בחום כה רב וצהתלהבות כה גדולה מגינים על העמוזים המעניינים האלה, קודם כל להבחין בין מצב מלחמה ובין מצב חירום. מצב מלחמה הוא מצב של פעולה צבאית נגד אויב חיצוני. נעבוד יחד על מנת לתת לממשלה את אותם האמצעים הדרושים לה בשעת מלחמה, ונוותר על עניינים אשר כל תכנם מכוון נגד האויב הפנימי. לשעת המסדרות ישנו מעיף פ(ב) של פקודת סדרי אג"ש השלטון והמשפט. נתן לממשלה יד במל ענין הקשור להגנה על הסוד הצבאי, הגנה בפני ריגול. ובענין הצנזורה אני רוצה להציע הצעה, לאו דוקא שלי. אני רוצה להקריא הצעות אשר נוסחו במשותף ע"י עורכי העיתונים מכל הסוגים, יחד עם ראש שירות המודיעין של משרד הבטחון, סגן אלוף הרצוג, והצנזור הראשי. הייתי מציע ללכת לפי קו זה, אם כי אותי הוא אינו מספק:

1" מטרת הצנזורה היא למנוע הסתננות אינפורמציה בטחונית העשויה להועיל לאויב, או להזיק להגנת המדינה.

2. הצנזורה מבוטלת על שיתוף-פעולה מלא בין שלטונות הצבא ובין העהונות לשם השגת המטרה הנ"ל.

(יש לי טענות לגבי עתונות פרט ל"על המשמר", אך כל העתונות במדינת ישראל, הנקמה עליה שלא נתן יד לכל ענין אשר יכול לסכן את הסוד הצבאי).

3" הצנזורה משמשת מדריך לעתונות בכיוון המטרה הזאת.

4. אין הצנזורה חלה על עניינים פוליטיים.

(זה עומד בניגוד לנוהג הקיים, החל מפלמ"ח עד למניעת פרסום שמות

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
ח. רובין

מפקדים צבאיים. אך כל העתונים מסכימים לבטל את הצנזורה הפוליטית, כולל "החר", וזה עומד בניגוד חמור למה שהוצע ע"י החוק הטענין הזה.

"5. יוטלו עונשים על עתונים העוברים על הוראות מפורשות ואיסורים ברורים.

6. העונשים יחלקו לשלוש דרגות:
א. החראה מפורשת בכתב, שהעתון עלול להיענש אם יוסף לעבור על תקנות הצנזורה.
ב. קנס כסף לא פחות מ-10 לירות ולא יותר מ-200 ל"י.
ג. סגירה העתון. עונש סגירה יהיה ליום אחד או לכל היותר ל-3 ימים.

7. חומרת העונשים תהיה בהתאם לחומרת העבירה ורציפותה.

8. חומר שאושר על ידי הצנזור אין העתון יכול להיענש עליו.

9. במקרה שיתפסם בעתון דבר שפרסומו עלול לדעת ראש המטה הכללי להוות סכנה להגנת ישראל - הוא רשאי לצוות למנוע מייד את הפצת הגליון המכיל את הדבר הנ"ל וכן לחפוס ולהחרים את כל הגליונות של העתון הזה ולהפסיק את הדפסתו של הגליון, אם הוא עדיין בשלב של הדפסה. במקרה כזה - אם נגרם נזק כספי לעתון שלא באשמתו או הזנתו - ישא הצבא בנזק.

(כלומר: אם מחוץ הזנחת הצנזור עברה איזה ידיעה, העתון לא יוכל להיענש, והצבא ישא בהפסד הכספי. אם ההזנחה היא לא של הצנזור אלא של העתון, ברור כי העתון נושא בהפסד הכספי.)

10. אין הצנזור מטיל עונש אלא מביא את תביעתו נגד העתון בפני וועדה והיא המטילה את העונש והקובעת את השימוש בכספי הקנס.

11. ופקיד הוועדה יהיה גם לבחון את החומר שנפסל ולאשר את הפסילה או לבטלה לאחר שמיעת הסברותיו של הצנזור.

12. לפני החלטתו להגיש את התביעה חייב הצנזור לברר את האשמה עם עורך העתון או נציגו.

13. הוועדה הורכב מ: א) נציג הצבא; ב) נציג העתונות; ג) נציג הציבור.
א) נציג הצבא מתמנה ע"י ראש המטה הכללי.
ב) נציג העתונות מתמנה ע"י ועדת העורכים מחוץ רשימת אנשים קבועה.
ג) היועץ המשפטי או נציגו.

14. בבירור לפני הוועדה מופיע הצנזור או נציגו בחור טובע ואילו עורך העתון או נציגו כנחבע.

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט

27.7.49

חוק הגנה ובטחון

ח. רובין

15. השגות על פסילת חומר ע"י הצנזורה יובאו לפני
הועדה ע"י העתון המעוניין רק באישור ועדת העתונות."

(סיף זה בא כדי שעתון אחד לא יבבל לנצל את האפשרות של בירור
באופן שרירותי. הדבר הזה קשור בהסכמה של ועדת העתונות, כלומר:
של נציגי כל העתונים.)

"16. הדיון צריך להיות מהיר. הוועדה תתכנס לא
יאוחר מאשר 24 שעות לאחר הפנייה אליה.

17. פעולתה של הועדה תהיה סודית והיא לא תהיה
חייבת לתת הסברים בפומבי על החלטותיה.

18. החלטות הוועדה מתקבלות ברוב דעות.

19. ביצוע החלטות הוועדה יהיה בידי ראש שירות המודיעין.
עד שתקנון זה יקבל חוקף חוקי יהיה הביצוע בידי
האיש המוסמך לכך כיום לפי החוק.

20. תקנון זה נכנס לתוקפו לאחר אישור מצד הרמטכ"ל
וועדת העורכים."

ההצעה היא להסתפק בחקנות אלה אשר יכולות

להיות מוסכמות לאו דוקא בצורת חוק. הייתי מציע לממשלה, לפחות

בעניין הצנזורה, ללכת לפי השיטה הזאת ולא לפי שיטת הצנזורה הפוליטית

אשר הוצעה כאן.

רל.

י. קומרי:

אינני קובל על כי אנחנו באופן יוצא

מן הכלל מקיימים בירור מקיף ורציני

בשאלה זאת, כמעט בירור פילוסופי, סוציאולוגי, פוליטי - מפני

שבגישתנו לשאלה הזאת, לפי הכרתי העמוקה, תלוי עתיד מדינתנו

והוראי החיים הפנימי בתוכה.

אני מבין את הגישה החכסית של

מפלגות המתנגדות לממשלה ולקואליציה, לרוב בכנסת. אך אין ולא כלום

בין גישה הפוסלת למפרע כל חוק וכל הצעה המקנה סמכויות שלטוניות

לממשלה הזאת, ובין גישה לגופו של הענין. קיים מושג פשוט מאוד:

שלטון העם - וזאת דמוקרטיה - פירושו שלטון של רוב. יש פרינציפ פשוט

מאוד: שלטון הרוב הוא שלטון העם. ושלטון הרוב מחוקק חוקים, גם

אם מחשידים אותו כי חוקים אלה הם לטובת שלטונו, כי הם באופן אובייקטיבי

לטובת העם. אם יגידו לי כי אותם האנשים אשר הם רוב, כאשר יהיו

באופוזיציה ינהגו אחרת, הרי אז הם לא יהיו בתוך הממשלה אשר מבטאת

את רצון העם, ויקבעו עמדות לא לגופו של דבר. על כל הגישה צריכה

להיות גישה ישירה, עניינית, לגופו של דבר.

לי יש אמון בממשלה הזאת. יש לי אמון

כי לממשלה הזאת יש כוונה רצינית לבנות את מדינתנו ואת חיינו על

יסודות דמוקרטיה אמיתית. ואינני מקבל ביקורת קשה, (אל יקבלו את

דברי כפולמוס), מצד מפלגות אשר השקפת עולמן אינה כזאת, אשר כאשר

הן חיינה בשלטון, תנהגנה אחרת, לא על-פי הפרינציפ הדמוקרטי. והמפלגות

האלה, על יסוד הפרינציפ הדמוקרטי תוקפות את הממשלה הזאת. איני מוכן

לקבל כל התקפה מצד הקומוניסטים, אשר פוגעת או מאשימה את הממשלה

הזאת באי-דמוקרטיות. לא אקבל זאת. בפחות קיצוניות אגיד את אותו

הדבר לגבי המפלגה אשר אליה משתייך החבר בריהודה. השקפת עולמה של

המפלגה הזאת, (אינני רוצה להתוכח אתה, אני רק קו בע עובדה) אומרת,

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. קוטרי

רל.

יום במדינה הזאת, במה אנו מרגישים כי הפרט נתון בשק? זה איננו קיים מפני שלממשלה הזאת אין כל ענין, בהתאם להשקפותיה המדיניות, המוסריות והחברתיות, לצמצם את חופש הפרט, אלא במידה שדבר זה הכרחי. אפשר למעון נגד הפוליטיקה הכלכלית של הממשלה, שהיא מצמצמת את חופש הפרט. אנחנו מקבלים כל מיני מחאות מבעלי-הבתים ומחוגים כלכליים שונים.

אנחנו קוראים את העתונות שלנו יום

יום. האם אנחנו יכולים לתאר לעצמנו חופש יותר גדול להתקפה מצדקת ובלתי מוצדקת, מרוסנת ובלתי מרוסנת, אם כל הסימנים של הג'ורנליסטיקה מהמין הרע ביותר? מי מצמצם? איזה צנזורה ישנה על העתונות בשטח הפוליטי? (י. ברייהודה: על העתונות שלך - אין). אני קורא את העתונות שלך ושל אחרים, יום יום. (י. ברייהודה: ולא ראית את המקומות הריקים) ראיתי. אני אומר את דברי אלה כלפי ההחשדה הטוטאלית אשר ישנה כאן. אם זה הוא היסוד לבירור בינינו - אין כל טעם לכל הדיבורים כאן. אני בטוח - ואני מדגיש זאת - כי לרוב בכנסת, אשר מנהל את עניני המדינה, אין כל רצון, ע"י חוקים, לגופם של הענינים אשר עליהם מדובר, לצמצם את חופש הפרט ולהטיל ^{על} האזרח במדינת ישראל כבלים מיותרים; כבלים בדרך כלל - כן. כל אחד ואחד מאתנו מסכים כי יש להטיל כבלים על חופש הפרט, אמנם כל אחד, לפי תפיסתו. מה היא ההשוואה הזאת אשר נשמעה גם כאן, בין חוקי החירום של הממשלה הזאת ובין חוקי החירום של הממשלה המנדט? חברים, דבר זה מעליב את כולנו, גם את אלה אשר אומרים את הדברים האלה כלפי הממשלה הזאת - כי זה עלבון לעצמאותנו, עלבון לחופש אשר השגנו. זאת חרפה ובושה וכלימה לשמוע האשמות כאלה; לא אדבר לגופו של החוק, שמענו מה שאמר

שר המשפטים בענין זה, ואחרים. כאשר נדון על החוק, נוציא ממנו כל קוץ, כל דבר מיותר או מעיק, ללא רחמים. אך לא זאת השאלה. השאלה העומדת בפנינו היא האם בכלל נחוץ לנו חוק לשעת חירום.

ועל השאלה הזאת אני רוצה לדבר. (יסלח

לי החבר ג'רג'ורה: השבתי אם לאמר זאת בנוכחותו, ואני מוכרח לאמר זאת בנוכחות). חוק הזה מתכוון להבטיח את בטחון המדינה. במדינתנו ישנם אזרחים יהודים וערבים, אני עוד אדבר על אזרחים יהודים. לי יש אמון מלא באזרחים הערבים במדינת ישראל. אך לא מדובר כאן על אזרחים האזרחים אשר הם נאמנים. יסכים אתי גם החבר ג'רג'ורה - והוא מסכים אתי גם בשיחות פרטיות - כי ישנם ערבים במדינה הזאת, אשר הסתננו, והם סוכנים וגייס חמישי של המדינות הערביות השכנות. אם המדינה רוצה להתקיים - עליה לפקח על הדבר הזה. ובענין זה יש הבדל בין ערבי ויהודי. החבר ג'רג'ורה יבין זאת באופן אובייקטיבי. האם אנחנו יכולים לחוקק במדינה הזאת שני חוקים, אחד בשביל האזרח היהודי והאחד בשביל האזרח הערבי? האם ננהג בשיטות הנאציות? יש לנו אמון באזרח הערבי כבאזרח היהודי. אך איננו יכולים להחעלם מהעובדה כי ישנם אזרחים אשר בחוקף השתייכותם הלאומית האחרת עלולים להיות לא-נאמנים למדינה. עלינו לעמוד על המשמר. איך נעשה זאת? האם על ידי כך שנפעיל לגביהם חוקי חירום אחרים לגמרי, על בסיס גזעני? לא נעשה זאת. לכן אנחנו מחוקקים חוק שווה ואחיד גם לאזרח היהודי וגם לאזרח הערבי, והאזרח הערבי הנאמן יהיה חופשי כמו האזרח היהודי. מוכרחים להיות חוקי חירום אשר יבטיחו את המדינה מפני דברים אשר מסכנים אותה.

נשאלת השאלה האם בכלל נחוצים לנו חוקים

לשעת חירום. אם מחשיגים את הממשלה כי היא מחוקקת חוקי חירום כדי

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. קוסי

לעשות את הדברים אשר הביא החבר חנן רובין כדוגמא - הרי אין לנו
ויכוח משותף. רובין אמר שהחוק הזה מאפשר דבר נוקא: כאשר הקואליציה
תפורר והממשלה תצטרך להתפטר, ומפא"י תצטרך להלחם על שלטונה, היא
תשלח שוטרים שיאסרו את חברי מפ"ם והקומוניסטים, וגם את החזית
הדתית - כולם ישבו בבית-הסוהר § 9 ימים, ובינתיים מפ"אי תהיה רוב
בפרלמנט ותבחר בממשלה. הרי כעבור 9 ימים ישוחררו כל חברי הכנסת
ויוכלו להפיל את הממשלה! אך מה טעם יש בכלל להתוכח עם ארגומנטציה
כזאת, או עם הספור על הלול? איזה מן חשדות? אנו עומדים בחיינו
הלאומיים כל יום ערב מלחמה, על כל פנים, במשך התקופה הקרובה. כולנו
יודעים שאין מבטיחים את המדינה באותו יום שהמלחמה פורצת, ישנן
פעולות פרונונטיביות.

יתכן כי החוקק אשר כתב את הדרפט הראשון

של החוק, הוריז והגזים. האם אנחנו משחוקקים לשעת חירום? האם אנחנו,
הרוב, איננו אזרחי המדינה? האם אנחנו מעוננים בחוק זה יותר מאשר
רובין או בדר? אנחנו מוגנים מפני החוק הזה, אם אנחנו עוברים עליו?
אי-אפשר לאסור מפלגות פוליטיות לפי החוק הזה, אלא אם כן יעשו מרד.
חבר הכנסת ורהפטיג אמר: לשם מה
להפטייד למפרע בחוק הזה? כאשר תפרוץ מלחמה, או כאשר יהיה מרד,
נחוקק חוקים לשעת חירום. יסלק לי החבר ורהפטיג, אך אני איני חופס
זאת. אחת משתי אלה: אם מדובר לגבי עניינים שבחזקת בטחון המדינה,
הרי גם הוא מסכים כי דרושים חוקים כאלה; ואם הוא חושש לאןזירפטיה
פוליטית של החוק הזה - אני אזכיר לו עובדות: היה מקרה אלטלנה,
והיינו צריכים לקבל חוק לשעת חירום, וכולנו יודעים כי תחט לחץ שהיה
לא יכלה מועצת המדינה לדון על העניינים האלה באופן חופשי, כי נכנסו
גורמים פוליטיים אשר הביאו לידי משבר. חוקים כאלה צריך לחוקק לא תחת

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. קוסרי

לחץ מלחמה אשר פורצת, או מרד, אלא מוכרחים להביא בחשבון מלכתחילה אפשרויות כאלה, ולהתקין למדינה כלי הגנה אשר יופעלו כאשר הכנסת תכיר כי המצב מחייב הפעלתם. אני הושב כי יהיה זה מצב מסוכן מאוד כאשר תחת לחץ של מרד במדינה, ותכנס הכנסת והצטרך להחליט במשך 24 שעות על חוקי חירום. חבר ורהפטיג, האם אתה כל כך אופטימי לגבי היכולת של הכנסת לטפל בעניינים אלה במקרה של התפרצות פוליטית, אשר קיימת בתלול הכנסת כאשר דנים עליה?

על המלים "עלול להזיק". אפשר לעשות תוכא

והיתלולא מכל החוק. הרי גם החוק הפלילי מעליב אותי: אינני גונב, אם כן מדוע יש חוק פלילי? תכנון של החוק הפלילי הוא בזה שהוא מופעל במקרה שעלולים להזיק. על אחת כמה וכמה, בעניינים פוליטיים. אני אצא אשאל באופן גלוי: האם מותר לאסור אדם אשר חשוד לא במאה אחוז, אך ב-30% בריגול או במעשה אחר אשר מסכן את טובת המדינה? מותר. מוטב טעות מאשר שגיאה של אי-עמידה על המשמר, אשר גורמת לפעמים לעובדה פטאלית. במה יש כאן צמצום חופש-הפרט? נניח שיקרו מקרים של מאסרים בלתי מצדקיט, בין המאסרים המוצדקים, ותהיינה כמה החשדות חינום. הרי אנחנו עוסקים בדברים אשר מחייבים חשד! מה פירוש עמידה על המשמר? מי שאיננו מרגל או בוגד במדינה - לא ייעצר, מפני שהוא לא עלול להיאסר. חברים, במדינת ישראל היתה לנו מפלגה אשר

גדלה מתוך השקפת-עולם מסוימת; עכשיו - "חירות", מפלגה פרלמנטאריה. אך היו לנו עובדות כי יכולים להיות יהודים עם תפיסות כאלה, ותפיסות כאלה עלולות להתחדש! (ע. ג' בוטינסקי: איזה תפיסות? - לגרש את האנגלים מן הארץ?) אמרנו תמיד כי יש טירור חיצוני וטירור פנימי. מי שאינו טירוריסט - לא ייעצר. מי שעלול לעשות זאת - מותר לעצור אותו. אם ועדת הערעורים תוכח כי אין לדברים האלה יסוד - הוא ישוחרר.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. קוטוי

רל.

איסור אסיפות: אני נגד איסור

אסיפות. אולם אני אשאל אתכם: לאחר ששר המש-מים הביא את החוק הזה לשולחן הכנסת, היח-אסיפה על "חירות", ושם אמר מר בגין: אני מודיע לכל העולם כי אם הכנסת תחוק את החוק הזה - אנחנו נכריז מרד, ונקרא לאזרחי ישראל לא לציית לחוק הזה. (קריאה: הוא לא אמר זאת!) נניח שמתר החוק יקבל אצלנו ותנועת "חירות" תקרא לאסיפות בהט תחבע מאזרחי ישראל להפר את החוק הזה. (ש. ב"ע: איך מפירים את החוק הזה?) זאת אני שואל אותך. במדינה דמוקרטית כשלנו, אשר אין בה איסור על אסיפות פוליטיות, לא יהיה, אי-אפשר שלא תהיה בידי השלטון האפשרות לאסור אסיפות כאלה. האם טובת המדינה, פירושה לתת לאסיפות כאלה להתקיים, ולערור מרידות במדינה, אשר עלולות להביא לשפיכת-דם? האם גם חוק פרונונטיבי כזה אסור לקבל, מפני שאחם חושבים כי הממשלה תפעיל אותו בצורה אחרת?

מישהו אמר כאן: "נילסן נגד כל צורה

של שיעבוד". כבר אמרתי משהו בענין זה. אני חושב כי מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית למופת, במשך השנה הראשונה לקיומה. היא היתה דמוקרטית בתוך המלחמה, ואזרחיה אינם משועבדים. אם שאנצאה אי-שיעבוד פירושו הפקרות, פריקת-עול - אז האזרח במדינה הזאת משועבד. אך אין לנו מושגים כאלה לגבי חופש ושיעבוד.

החבר רובין אומר: לא מתפקיד הכנסת

לעזור לממשלה בחקיקת חוקי חירום. מרוב התנגדות לחוק, אומרים כי הממשלה תחוקק תקנות-שעת-חירום, על יסוד סעיף 19 האם אתה בטוח כי אח"כ לא תצק חמס, לא תבקר? מרוב דמוקרטיה רוצה החבר רובין לשלול מעצמו את האפשרות לחוקק את החוק הזה ולהגביל את הממשלה, כי יש לו חשד שהממשלה תשתמש בזה לרעה!?

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון
י. קוסוי

רל.

שמענו כי לגבי חלקים מסויימים של החוק תהיה אפשרות שהכנסת תחליט על הפעלתם, ויהיו חלקים שישארו בידי הממשלה.

לגבי העניינים אשר אנחנו דנים

בהם אין להבדיל בין חוק ופנים. לפעמים האויב הפנימי קובע את כוחה של המדינה לקמוד נגד האויב החיצוני - אנחנו יודעים זאת.

החבר רובין שאל: מי רשאי להחליט

מי הוא האויב הפנימי? את כן - ליט דין וליט דיינ. אם אין מי שרשאי להחליט מי הוא האויב הפנימי, כי הענין נחון לשיקול דעתו של כל אחד - הרי אנחנו יכולים להתפזר ולהפסיק את חיי המדינה הפרלמנטאריים. זאת היא מדינה עם ממשלה ושלטון דמוקרטי, ועם רוב אשר מותר לו לקבוע מי הוא האויב הפנימי ומי הוא האויב החיצוני, לפי חוק מסויים!

אני מציע להעביר את החוק לוועדת משנה.

ועדת המשנה חספסל בחוק, תבדוק אותו, תתקן ותשכלל אותו. נוכל לדון על כך עם שר המשפטים ויועציו, מתוך דאגה כי החוק לא יחרוג מן המסגרת ההכרחית. אך אני בהחלט בעד זה שהכנסת תחוקק חוקי חירום, אשר יהיו בידי הממשלה כמגן בפני כל מצב אשר עלול להיווצר. אינני חושד בממשלה זאת כי תפעיל את החוק שלא לצורך.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנה ובטחון

ר.ל.

ק. כהנא:

אני יכול להסתמך על הדברים אשר

אמר היועץ המשפטי, שהחוק כשלעצמו הוא

די גרוע. מצד אחד היתה הפרזה עצומה מצד האופוזיציה לגבי כוונות
שהכניסה לחוק הזה. אין חוק אשר אי-אפשר להשתמש בו לכעה, אם יש כוונה

כזאת. אך מצד שני היתה גם הפרזה מצד הקואליציה הממשלתית, אשר

רצתה בכל חוקף להעביר את החוק לועדה. אני חושב כי נשמעו הערות

עקרוניות לעצם החוק ולמעיו, והיה רצוי למצוא דרך כדי שהחוק הזה

יועבר למשרד המשפטים. אינני יודע אם הדרך הזאת צריכה להיות דוקא

דרך של הבעת אי-אמון בכנסת ע"י העברת החוק בחזרה לממשלה. אך יתכן

כי לאחר ששמעו ההערות בוועדה, ישנו מקום שמשרד המשפטים יגיד: שמענו

את ההצעות, ועל יסוד ההצעות נביא הצעה חדשה לוועדה. (א. תבורי:

זה לא חוקי). אינני יודע אם אנחנו צריכים להכנס לשאלה החוקית, האם

הוועדה יכולה להעביר את החוק חזרה לממשלה, אך ישנו צורך בכך.

שמענו את דברי חברי הכנסת קוסוי ולם.

לם הפליג, עד להגנה על הדמוקרטיה. אם החוק צריך לשמש להגנה על

הדמוקרטיה - אין זה חוק לשעת חירום. להגנה על הדמוקרטיה אנחנו

זקוקים תמיד.

בחוק הזה יש פרט עקרוני אחד אשר

העיר עליו החבר רובין: סמכויות המינויים. החבר רובין אמר כי יש

אחריות קולקטיבית בממשלה, ואם משרד המשפטים ממנה את ועדות הבירורים

ושר הבטחון ממנה את קצין הבטחון - הרי זאת סמכות אחת. אנחנו רואים

בחוק הזה רצון לבטל את סמכויות ביה"ד. האם הדבר הזה דרוש? כולנו

יודעים כי יש צורך בחוקי היחוס, אך האם היה צורך למחות את החבל

בצורה כזאת? אינני יוריסט, אך אם אני קורא בסעיף 2: "לא תיעשה, אלא

אגב שימוש בסמכות שהוענקה על פי חוק זה, כל פעולה המגבילה את חופש

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנת ובטחון
ק. כהנא

רל.

הפרט או את זכויותיו או פוגעת בהם, אלא אם המשתמש בסמכות משוכנע שהפעולה דרושה לטובת הגנת המדינה, במחון הצבצר וקיום האספקה והשירותים החיוניים" - אינני מבין מה זה "משוכנע". הייתי מבין אם היה כתוב כאן: "אם הפעולה דרושה לטובת הגנת המדינה, במחון הצבצר וקיום האספקה והשירותים החיוניים". יש להטיל איזה שהיא אחריות גם על המשתמש בחוק, כדי שלא יוכל להסתחר תחת איזה שהוא ערפל, שהוא היה משוכנע. צריך להיות איזה שהוא כוח אשר יוכל לרסן את המשתמש בחוק הזה. אני רואה בחוק הזה כי תעודה חתומה בידי קצין מוסמך, כי ההודעה נמסרה - מספיקה, והיא ראייה כי ההודעה נמסרה. האם אנחנו מוכרחים אלא לעצור להגזים עד כדי כך? יש בחוק כל מיני עונשים והגבלות. נאמר כי אי-מסירת צו לא מעבבת את הביצוע. האם אנחנו מוכרחים להפליג עד כדי כך? מדובר על גירוש. לא אדבר על הגירוש עצמו - כבר דובר על כך. נאמר כבר כי דבר זה פוגע בכולנו, גם לאחר שהממשלה חזרה בה מחלק של הסעיף הזה. אך נאמר כאן כי אפשרי מעצר של אדם אשר יש נגדו צו-גירוש, והמעצר אפשרי בלי הגבלת זמן!

לא אמנה את כל הליקויים - וישנם רבים.

אך אם להשתמש בביטוי זהיר, אפשר לאמר שיש בחוק זה הגזמה והפרזה. לשם מה להביא חוק כזה אשר יש בו הגזמה והפרזה, וע"י כך להביא לכך שאחראים שיהלקו על עצם החוק? מבלי להיכנס לשאלה האם תועדה שלנו רשאית להחזיר חוק כזה לממשלה - האם לא היה רצוי כי משרד המשפטים, לאחר ששמע את הערותינו, יביא לנו הצעה אשר נוכל לדון עליה בלי הרוגז הזה?

ד. בר-רב-האי

בהתחלה פקפתי בחוק עלת של דיון

כללי בוועדה על החוק. לאחר שהתקיים

הדיון במליאה ונאמרו כמה דברים, והוחלט להעביר את החוק לוועדה, הייתה תועלת, לפי עניות דעתי, רק בדיון על פרטי החוק. נכון כי גם בדיון במליאה, גם אלה אשר חייבו את החוק הזה בפרינציפ, ציינו והבליטו כמה וכמה חסרונות וליקויים. לאחר ששמעתי כמה נאומים אני מפקפק אם עמדתי הייתה נכונה. אני רואה תועלת רבה בדיון שהיה פו. למרות ההתלהבות שהוכנסה מכל הצדדים בשעת הדיון, אצא נדמה לי כי אנחנו הרבה יותר קרובים להבנה הדדית מאשר הדבר נראה לנו כאשר לוקחים בחשבון את ההתלהבות והמשפטים החריפים אשר היו פה ושם. עלינו לברר דבר אחד יסודי: האם יש

בחוכנו מי ששולל בדרך כלל את ההנחה כי יש לצייד את הממשלה באמצעים בלתי רגילים לשעה בלתי רגילה. רק לאחר שתינתן התשובה לשאלה זאת, אפשר לברר האם החוק הזה נותן את הסמכויות הדרושות, או שאיננו נותן אותן. (ז. ורהפטיג: יש שאלה קודמת: האם השעה היא השעה המתאימה?) שמעתי את שאלתך ונסיתי לענות עליה במליאה. אין זאת שאלה חכטיסית, האם זה היום מתאים או לא מתאים למצב-הרוח. השאלה היא אם מתוך הערכה או בייקטיבית של האפשרויות אשר המדינה עלולה לעמוד בפניהן, יש צורך לתת בידי הממשלה מכשיר כזה. עד כמה שהבינוני, מתוך דברי כל אחד מן הנואמים, לא הייתה שלילה של ההכרח הזה.

רובין אמר: לשם מה לכם החוק הזה; יש

לכם סעיף 9 הנותן לממשלה את הסמכות להוציא תקנות-שעת-חירום ולעשות כל מה שהיא רוצה. אני רואה סכנה בדברים האלה. החוק - כפי שהוא כתוב - בא להגביל את הסמכויות האלה. החוק רוצה להכניס גם את הסמכויות של שעת-חירום לתוך מסלול מסוים, להגביל את הסמכות

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק תגובה ובטחון
ד. בר-רב"האי

רל.

הבלתי מוגבלת: גם במצבי חירום ישנם סייגים אשר הממשלה יכולה לחרוג מהם. לפי עניוח דעתי, החוק הזה בה לצמצם ולא להגביל את סמכויות הממשלה. הממשלה אומרת: הכנסת בעצמה, היא היא אשר תחליט מתי יש להפעיל את החוק הזה. הסמכות האחרונה נשארת בידי הכנסת. מונח לפני ספר המדבר על תקנות-שעת-חירום באנגליה, בזמן שלום. ניהנת סמכות לממשלה, בכל זמן שנראה ל"היו מג'סטי", להתקין תקנות מיוחדות במינן. אלא שהתקנות האלה אאצאצאצא נשארות בתקפן לא יותר מחודש ימים, ומיד עם התקנתן יש להודיע על כך לבית. (י. בר-יהודה: אני מוכן לקבל זאת). את החוק הזה תחליט הכנסת אם להפעיל, לא הממשלה (י. בר-יהודה: האם זה כתוב בחוק?) זאת הודיע שר המשטים. (י. בר-יהודה:

הוא הודיע כי לא הבינו אותו.) אני מצטער, אני הבנתי כך. אף אם ההנחה היא כזאת, אנחנו עומדים בפני מצב כזה: הכנסת קובעת למפרע מה היא סמכות הממשלה באותו רגע שהממשלה תחשוב שיש שעת חירום. גם אז איננו נוחנים לממשלה סמכות בלתי מוגבלת, אלא מכניסים אותה לתלם מסוים ומטילים עליה אחריות בפני כל מיני ועדת בירורים. אינני בא להגן על החוק בכלמותו. אני רק טוען כי אפשר לחייב את עצם החוק מבלי להזדהות עם כל סעיף וסעיף.

ההצעה אשר הכניס הרב כהנא אינה

עומדת בהתאמה למש שהחליטה הכנסת. הכנסת מסרה לוועדה לעבור על החוק ולהציע נוסחה. יכול להיות דבר אחר: אם ועדת המשנה תעבור על החוק הזה והחוק יתוקן, בהתאם להחלטות הרב. יכול להיווצר מצב שהממשלה תגיד: עם כל החיקונים האלה אינני מעוניינת בחוק, ותיקח את החוק בחזרה.

למעשה צריך היה לברר מה תפקיד ועדתנו.

לוועדות שלנו אין סמכויות כל כך רחבות. הדיון אם צריך לחוק כזה או לא צריך - היה בכנסת, והסתיים בהחלטה להעבירו לוועדה לעיבוד.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
27.7.49
חוק הגנתו ובטחון
ד. בר-רביהאי

רל.

אני חושב כי הגיעה השעה לבדוק את החוק
לפרטיו. גם אני רואה בחוק ליקויים רבים. את הליקוי היסודי אני רואה
בזה שיש שורה של כוחרות בלתי מוצלחות. ~~במאמץ~~ בפרק השני אפשר
לכתוב "הגבלות על חופש הפרט", ואפשר לכתוב: "שמירה על חופש הפרט
גם בשעת חירום". ההסבר הפסיכולוגי הוא אחר לגמרי. אינני רוצה
לעמוד על כל הליקויים הטכניים.

אני חושב כי דמוקרטיה אינה יכולה להרשות
לעצמה, בתקופה שלנו, להרחיב כל כך את חופש הפרט. אני רואה את נקודת-
הכובד בהגבלה שדירותית של הממשלה. עלינו לדון על החוק מחוץ הנחה כ
יש להח לממשלה סמכויות.

אני מציע להפסיק את הויכוח.

א. חבורי:

אני מציע לשמוע היום עוד שלושה נואמים,
ובפעם הבאה שלושה נואמים והחלטות.

ז. סרהפטיג:

מ. פיאמנטה (מחגם לערבית): חבר הכנסת ג'רג'ורה מבקש שיורשה לו לדבר
בשבוע הבא.

מחליטים: להפסיק את הישיבה ולמסור את
הדיון בשבוע הבא.

הישיבה נפסקה ב-11.30.